

СЕКЦІЯ 4
Сучасний розвиток фінансового ринку України: можливості, виклики, загрози

УДК 336.74

Архірейська Наталя
кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри банківської справи та фінансових послуг
Університет митної справи та фінансів,
м. Дніпро, Україна
Natalia Arkhireiska
PhD (Economics)
Docent, Associate Professor of the Department of Banking
and Financial Services
University of Customs and Finance
Dnipro, Ukraine

ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ В УКРАЇНІ
LEGISLATIVE REGULATION OF VIRTUAL ASSETS IN UKRAINE

Питання регулювання віртуальних активів в нашій державі на сьогодні дуже актуальне, адже Україна посідає перший рядок у рейтингу країн світу щодо володіння криптовалютою. За даними міжнародного рейтингу Triple A за підсумками 2020-го наша країна обійшла Сполучені Штати, Росію, Індію, Венесуелу, Кенію, ПАР та інші держави. На сьогодні криптовалютою володіють у країні понад 5,5 млн осіб – 12,7% всього населення України [1].

Перший крок щодо легалізації операцій з криптоактивами в нашій державі був здійснений на початку вересня цього року. А саме, 8.09.2021 року Верховна Рада України в другому читанні прийняла Закон України «Про віртуальні активи» встановлює правове регулювання обігу віртуальних активів, визначає права та обов'язки учасників ринку, засади державної політики в сфері обігу віртуальних активів (в тому числі і незабезпечених віртуальних активів, до яких можна віднести криптовалюту). Закон набере чинності після підписання президентом та введення в дію закону, який вносить відповідні зміни до Податкового Кодексу України для встановлення спеціального режиму оподаткування послуг з віртуальними активами. Нажаль, це може затягнутися на три-шість місяців, так як на сьогодні залишається ще дуже багато проблемних питань відкритими.

Розберемось з основними моментами закону більш детально. Одне з проблемних питань закону це тлумачення категорії «віртуальний актив». Згідно ст. 1 розділу 1 віртуальний актив – нематеріальне благо, що є об'єктом цивільних прав, має вартість та виражене сукупністю даних в електронній формі. Існування та оборотоздатність віртуального активу забезпечується системою забезпечення обороту віртуальних активів. Віртуальний актив може посвідчувати майнові права, зокрема права вимоги на інші об'єкти цивільних прав [2]. Але в Законі України № 361-ІХ «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» вже міститься визначення віртуального активу – і воно є іншим: віртуальний актив визначається як цифрове вираження вартості, яким можна торгувати у цифровому форматі або переказувати і яке може використовуватися для платіжних або інвестиційних цілей.

Отже, до цифрового активу можемо віднести не тільки криптовалюту, але і будь-який цифровий токен, NFT та навіть ігрові скіни так як вони нематеріальні, існують лише у цифровій формі, однозначно мають вартість і функціонують лише у межах певної цифрової

системи – екосистеми певної гри, блокчейн-платформи тощо. Таким чином, залишається відкритим питання щодо того, вважати віртуальним активом лише цифрові платіжні засоби чи будь-які цифрові активи та, відповідно, яке із визначень віртуальних активів є правильним.

Всі віртуальні активи поділяються на забезпечені та незабезпечені. Відповідно до закону різниця у наступному:

- забезпечений віртуальний актив посвідчує майнові права, зокрема права вимоги на інші об'єкти цивільних прав;
- незабезпечений віртуальний актив не посвідчує жодних майнових та немайнових прав.

Отже, забезпечений віртуальний актив можна обміняти на фіатну валюту, цінні папери та інші валютні цінності, а незабезпечений – лише на інший віртуальний актив. Тобто всі криптовалюти відносимо до незабезпечених віртуальних активів. Також необхідно звернути увагу на деякі обмеження, які встановлені п.7. ст.4. розділу II: віртуальні активи не є засобом платежу на території України і не можуть бути предметом обміну на майно (товари), роботи (послуги).

Ліцензуванню підлягають чотири види діяльності:

- зберігання/адміністрування віртуальних активів чи ключів віртуальних активів;
- надання послуг з обміну віртуальних активів на інші віртуальні активи та валютні цінності;
- надання послуг переказу віртуальних активів;
- надання посередницьких послуг, пов'язані з віртуальними активами.

Аналізуючи ці види діяльності можна зробити висновок, що створення та використання електронних гаманців не підпадає під ліцензування, так як лише користувач має право розпоряджатися своїми ключами та криптовалютою і така діяльність не вважатиметься зберіганням чи адмініструванням віртуальних активів. Скоріше всього і переказ криптовалюти через P2P перекази не буде підлягати ліцензуванню так як не вважатиметься наданням послуг з переказу віртуальних активів.

В законі чітко прописано і вимоги до компаній, які в своїй діяльності будуть використовувати віртуальні активи. В таблиці 1 зазначено розмір мінімального статутного таких компаній.

Таблиця 1.

Мінімальний розмір статутного капіталу компаній, які надають послуги, що пов'язані з оборотом віртуальних активів

Види послуг	для компаній-резидентів	для компаній-нерезидентів
Зберігання/адміністрування віртуальних активів та ключів	1,19 млн грн (не менше 70 тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян)	5,95 млн грн (не менше 350 тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян)
Послуги з обміну віртуальних активів	595 000 грн (не менше 35 тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян)	2,98 млн грн (не менше 175 тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян)
Послуги переказу віртуальних активів	595 000 грн (не менше 35 тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян)	2,98 млн грн (не менше 175 тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян)
Посередницькі послуги	595 000 грн (не менше 35 тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян)	2,98 млн грн (не менше 175 тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян)

Діяльність постачальників послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, провадиться за умови попереднього одержання дозволу на надання послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів. Надання дозволу на надання послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, здійснюється на платній основі. Для резидентів від восьми до чотирьох

тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян в залежності від виду діяльності, для нерезидентів – від сорока до двадцяти тисяч неоподаткованих мінімумів доходів громадян.

Згідно законопроекту дозвіл буде видавати центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері обороту віртуальних активів, тобто йдеться про створення ще однієї державної інституції, що потребуватиме значних видатків з Державного бюджету України, джерела покриття яких не визначені.

На нашу думку регулювання діяльності учасників ринку віртуальних активів має бути віднесено до компетенції вже існуючих в Україні фінансових регуляторів НБУ та Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

Не дивлячись на деякі проблемні питання можна зробити висновок, що прийняття закону «Про віртуальні активи» це великий крок з боку влади щодо впорядкування ринку віртуальних активів, в тому числі і криптоіндустрії в нашій країні.

Перелік використаних джерел:

1. Cryptocurrency across the world URL: <https://triple-a.io/crypto-ownership/>, <https://triple-a.io/crypto-ownership-ukraine>.
2. Про віртуальні активи, законопроект № 3637 від 07.09.2021 р., URL http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69110.

УДК 338

Галагань Юрій

студент групи ПФ-41

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Науковий керівник: Панухник Олена

доктор економічних наук, професор
завідувачка кафедри економіки та фінансів

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Yurii Halahan

Student of the group PF-41

Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

Scientific supervisor: Olena Panukhnyk

Doctor of Sciences (Economics), Professor
Head of the Department of Economics and Finance
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

**СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НЕДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО
СТРАХУВАННЯ
(НА ПРИКЛАДІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ «MetLife»)
STATE AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT OF NON-STATE PENSION
INSURANCE (ON THE EXAMPLE OF AN INSURANCE COMPANY «MetLife»)**

Фінансова нестабільність та наростаюче демографічне навантаження, постійний дефіцит Пенсійного фонду та збільшення обсягу коштів Державного бюджету на його покриття, високий рівень тінізації економіки та низький рівень заробітних плат свідчать про неспроможність солідарної складової пенсійної системи України гарантувати гідний рівень життя населення. Саме тому, в складних умовах сьогодення питання дослідження розвитку недержавного пенсійного забезпечення (НПЗ) та його розбудови піднімається все частіше.

Система недержавних пенсійних фондів в Україні почала формуватися після прийняття 09.07.2003 р. Закону України «Про недержавне пенсійне забезпечення». Вона базується на засадах добровільної участі громадян, роботодавців та їх об'єднань у формуванні пенсійних